

HYVINVOINTI JA OSALLISUUS
Varhaiskasvatuksen kokemuksellisen
hyvinvointitiedon arviointikyselyt
toimintakulttuurin kehittämisen välineenä
Oulun kaupunki/varhaiskasvatus

Hyvinvoinnin kehä (VASU) – Lapsen oikeudet –teemat

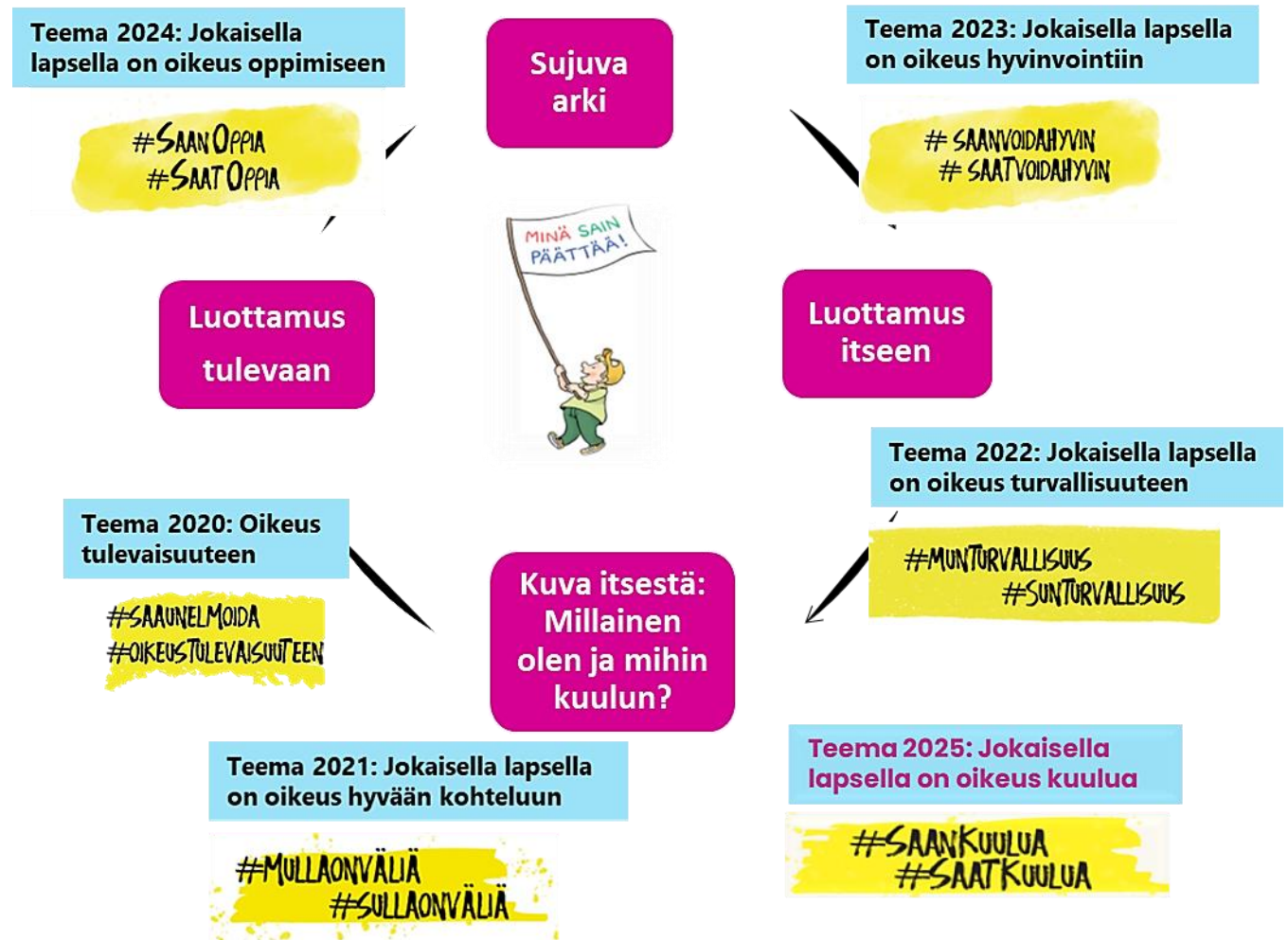
Varhaiskasvatuksen toimintakulttuurissa edistetään osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa kaikessa toiminnassa. Lapsen edun toteutuminen on toiminnan lähtökohtana varhaiskasvatuksen arjessa. (VASU 2022, s.40)

Lapsen on oikeus elämään ja kehittymiseen

❖ *lapsen hyvään elämään kuuluu kaverit ja leikki*

Osallisuus

❖ *kuulluksi tuleminen arjessa*
❖ *kasvu yhteisön jäseneksi ja yhteisöllisyys*

Osallisuuden ja vaikuttamisen toteutumisen rakentuminen varhaiskasvatuksessa (VASU 2022)

OSALLISUUS
ON TIETOISTA
TOIMINTAA

LAPSET SAAVAT
KOKEMUKSIA
OSALLISUUDESTA

LASTEN
AJATUKSILLA
JA MIELI-
PITEILLÄ ON
MERKITYSTÄ

LAPSIYSTÄVÄLLINEN
TOIMINTA-
KULTTUURI

Osallisuus on lapsen oikeus, mutta sen toteutuminen edellyttää työntekijältä aktiivista asennetta ja konkreettisia tekoja sekä halua kehittää osallisuutta tukevia toimintatapoja ja rakenteita työssään.

Osallisena jokainen lapsi tulee huomatuksi, hyväksytyksi ja arvostetuksi omana itsenään. Tunnistetaan lasten vahvuuksia ja onnistumisen kokemuksia. Osallisuus on yhteistä suunnittelua, yhdessä tekemistä, yhdessä elämistä – jokainen on tärkeä yhteisönsä jäsen - osallisuuden taito kehittyy osallisuuden kokemusten kautta.

Lapsen kuulemiseen tarvitaan välittävä, kannustava ja turvallinen ilmapiiri. Lasten havainnointi ja kuunteleminen toteutuu osana ryhmän toiminnan suunnittelua. Osallisuutta on lasten arvostava kohtaaminen, lapsi tulee kuulluksi omista asioistaan ja myös lapsiryhmänä.

Kaikki lähtee aikuisten luomasta toimintakulttuurista - lasten oikeuksista kerrotaan, luodaan olosuhteet ja ilmapiiri osallisuudelle myönteiseksi. Varhaiskasvatuksen toimintakulttuurissa edistetään osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa kaikessa toiminnassa.

Osallisuuden pedagogiikka on vuorovaikutusta, lapsilähtöisyyttä ja aikuisjohtoisuutta, lapset ja aikuiset toimivat yhdessä.

Aikuisella on aina vastuu toiminnan tavoitteellisuudesta ja oikea-aikaisuudesta.

Osallisuudessa korostuvat lasten ajatusten kuuleminen ja mahdollisuus vaikuttaa omaan arkeen. Lasten ja huoltajien osallistuminen toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin vahvistaa osallisuutta.

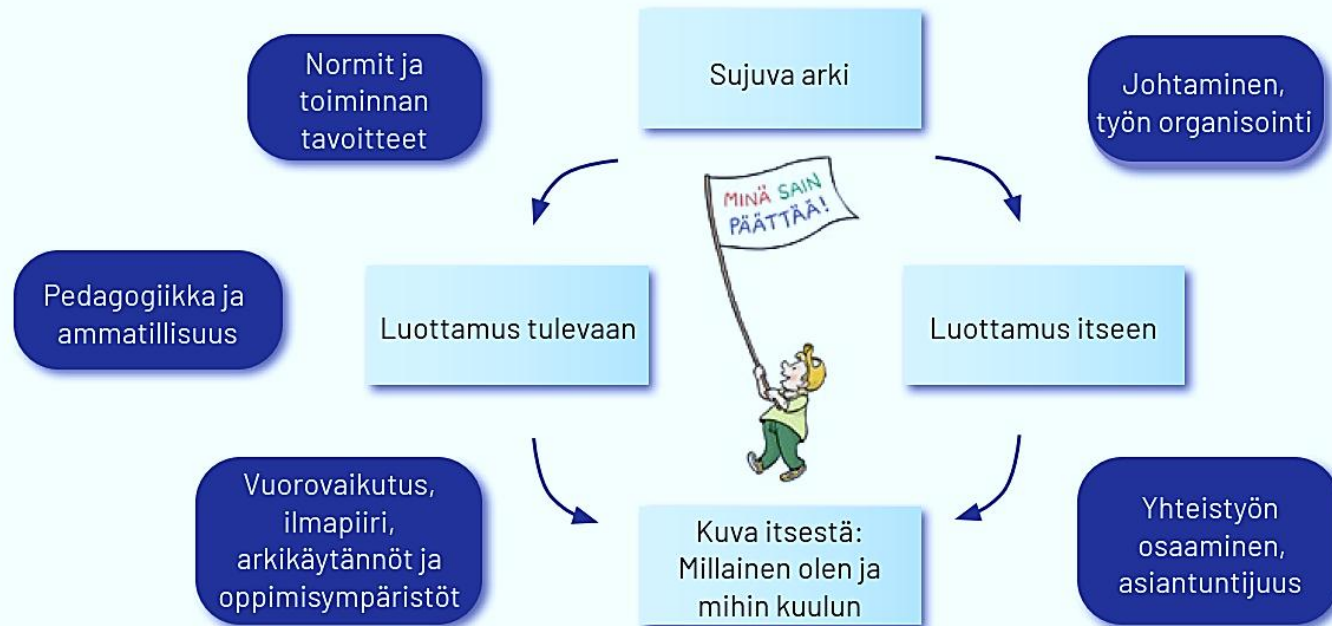
(VASU 2022, s.42)

Hyvinvointi ja osallisuus

Välittävä toimintakulttuuri kehittämisen tavoitteena (VASU 2022)

Yhteisön toimintakulttuuria voidaan muuttaa ja kehittää (VASU 2022)

Hyvinvoinnin kehä

Päiväkodeissa toteutetaan kokemuksellisen hyvinvointitiedon arviointikyselyjä, johon osallistuvat ryhmän lapset, päiväkodin työntekijät ja huoltajat.

Arvioinnin tuloksiin syvennyttään yhdessä lasten sekä työntekijöiden, että huoltajien kanssa. Tavoitteena on löytää konkreettisia arjen keinoja edistää lasten hyvinvointia.

Hyvinvoivan kasvuyhteisön toimintakulttuurin kehittämisen teemat on kuvattu Hyvinvoinnin kehässä.

(VASU 2022, s.40)

Kokemuksellisen hyvinvointikyselyn tavoitteena on löytää konkreettisia arjen keinoja edistää päiväkodissa lasten hyvinvointia ja kehittää päiväkodin toimintakulttuuria

Minä kasvan ja opin tutkimalla asioita yhdessä kavereiden kanssa.
Minä voin ja osaan pyytää aikuisilta apua, he auttavat minua kotona ja päiväkodissa.

Sujuva arki

Ympärilläni on turvalliset aikuiset ja tuttu päiväkotiympäristö – liikkuen, leikkien, tutkien ja itseään ilmaisten lapselle hyvä päivä tänään!

Luottamus tulevaan

Luottamus itseen ja toisiin

Minua huomioidaan varhaiskasvatuspäivän aikana.
Minua rohkaistaan ja kannustetaan.
Minua kuunnellaan ja voin kertoa tunteistani aikuiselle.

Millainen minä olen ja mihin minä kuulun?

Minä osaan monenlaisia asioita ja harjoittelen uusia taitoja.
Minä voin valita mitä/miten haluan tehdä – lapsen aloitteisiin vastataan.
Minulla on kavereita ja leikimme yhdessä.

Hyvinvoinnin kehä (VASU)

Kokemuksellisen hyvinvointitiedon arviointiprosessin kokonaisuus

Kyselyn ZEF -raportin käsittely ja työstäminen päiväkodin johtajan/pedatiimin johdolla

Kyselyn vastaajaryhmä	Kyselyn tulosten käsittelyssä mukana	Tulosten jatkotyöstäminen ja kehittämistoimenpiteet
Lasten kyselyt A, B ja C ikäryhmittäin	Päiväkodin johtaja/pedatiimi sekä lapsiryhmän henkilöstöä oman lapsiryhmän lasten kyselyn osalta – voidaan toteuttaa yhteisenä tai tiimipalaverin ajalla	Lapsiryhmän kasvattajat omassa tiimipalaverissa, ryhmävasuun kirjauksia > kehittämisteemat ➤ tulosten teemojen käsittely ja työstäminen lasten kanssa - dokumentointi
Huoltajien kyselyt vastaajaryhmittäin	Päiväkodin johtaja/pedatiimi sekä lapsiryhmän henkilöstöä omien lasten kyselyn osalta – voidaan toteuttaa yhteisenä tai tiimipalaverin ajalla	Lapsiryhmän kasvattajat omassa tiimipalaverissa, ryhmävasuun kirjauksia > kehittämisteemat ➤ tulosten teemojen esittely/käsittely huoltajien kanssa
Henkilöstön/ opiskeluhuollon kysely	Päiväkodin johtaja/pedatiimi sekä yksikön henkilöstö ja lisäksi esiopetuksen tulosten käsittely yhteisöllisessä oppilashuoltotyöryhmässä ➤ pkj esittelee tulokset ja poimii keskeiset asiat yhteiseen keskusteluun ➤ päiväkodin johtaja voi hyödyntää kyselyn teemoja myös esim. ryhmäkehityskeskusteluissa	Päiväkodin johtaja/pedatiimi sekä yksikön henkilöstö ➤ kyselyn tulosten tarkastelu kokonaisuutena ja yksikön yhteisistä kehittämisteemoista sopiminen ➤ nimetään myös mahdolliset vastuuhenkilöt/ toimenpiteet

Kyselyn tulosten ja kehittämisteemojen pohdinta sekä työyhteisön yhteinen keskustelu kyselyn toteutuksesta

- Millaisilta tulokset vaikuttavat/tuntuvat oman työn näkökulmasta?
 - **omat havainnot suhteessa tuloksiin**
- Mitä tulokset kertovat päiväkodin toimintakulttuurista?
 - **keskustelua** siitä, miten tulokset näyttäytyvät päiväkodin arjessa? Vai näkyvätkö ne?
- Miten esiin nousseet teemat liittyvät toisiinsa?
 - **mikä on yhdistävä tekijä?**
- **Kehitettävän teeman/asian nimeäminen**
 - teeman/asian työstäminen lasten, huoltajien ja henkilöstön kanssa

- ❖ Mitä kannattaa jatkossa tehdä samalla tavalla?
Mitä tekisit toisin?
- ❖ Mitä voisimme tästä viedä arkeen?
- ❖ Mitä vahvuuksia tunnistimme ja miten voimme niitä hyödyntää?
- ❖ Mitä asioita/käytänteitä voisimme yhdessä kehittää/muuttaa?
- ❖ Mitä asioita voisimme toteuttaa jo nyt?
- ❖ Mitä voisin itse tehdä?
- ❖ Mitä osaamista tarvitsisimme lisää?
- ❖ Mistä olet saanut onnistumisen kokemuksia?
- ❖ Mitä asioita olet tunnistanut omassa ammatillisuudessasi?
- ❖ Mitä ajatuksia kyselyn toteutus herätti?

Pohdintakeskustelut tiimissä arviointikysymysten kautta

Miten meillä

- puhutaan lapsille ja vastataan lasten läheisyydentarpeeseen?
- pyritään tunnistamaan lasten tunteita?
- rohkaistaan ja kannustetaan lapsia yksilönä ja ryhmänä?
- havainnoidaan ja tuetaan ryhmän lasten välisiä vuorovaikutussuhteita?
- otetaan huomioon lasten väliset vuorovaikutussuhteet päivittäisen pedagogisen toiminnan suunnittelussa?
- varmistetaan, että jokainen lapsi saa osallistumisen ja onnistumisen kokemuksia?
- mallinnetaan ja tuetaan lapsia ilmaisemaan halua toisen auttamiseen ja huomioimiseen?

Kun havaitsette, että joku asia ei toimi, **miten olette valmiita muuttamaan omia toimintatapojaanne** lasten kokemusten tai lapsista ja lapsiryhmästä tehtyjen havaintojen perusteella?

Miten meillä

- kohdataan ja huomioidaan lapset päivän eri tilanteissa?
- luodaan rakenteita päivittäiselle vastavuoroiselle keskustelulle lasten kanssa?
- huomioidaan vastavuoroinen vuorovaikutus niiden lasten kanssa, jotka viestivät pääsääntöisesti muutoin kuin sanoin (esim. vielä puhumaan opettelevat lapset) tai henkilöstölle vieraalla kielellä?
- varmistetaan, että jokainen lapsi saa positiivista palautetta, osallistumisen ja onnistumisen kokemuksia?
- luodaan edellytyksiä pitkäkestoiselle leikille ja muovataan leikkiympäristöä lapsille?
- havainnoidaan ja kartoitetaan lasten rooleja leikeissä ja tuetaan leikin ulkokehälle ajautuneiden lasten osallisuutta?

Kuva: Mika Kolehmainen

Kokemuksellisen hyvinvointitiedon hyödyntämisestä on tehty myös video porinoita pedagogiikasta keskustelusarjaan varhaiskasvatuksen henkilöstön käyttöön

Jakso 10 Porinoita pedagogiikasta Lapsen kokemus tuen prosessissa

Pohdintatehtävä

Pohdi tiimissä arvioinnin ja kokemusten kartoittamisen hyötyjä kolmesta eri näkökulmasta.

Mitä hyötyä niistä on

- 1) tiimille
- 2) lapselle ja
- 3) huoltajille?

(Kuva: Google.)

Kuva: VO Maija Kivioja, Hyvinvointikyselyn tulokset dokumentoidaan ja esitellään lapsille sekä huoltajille.

Porinoita pedagogiikasta keskustelusarja tuotettiin valtion erityisavustuksen hankerahoituksella, TOIVO - tukea ja osallisuutta inklusiivisesti varhaiskasvatuksesta opinpolulle 2022-2023